Europa-Parlamentet
2024-2029

VEDTAGNE TEKSTER

P10_TA(2026)0068

Den kommende retsakt om det europæiske forskningsrum (EFR)

Europa-Parlamentets beslutning af 10. marts 2026 om den kommende retsakt om det europæiske forskningsrum (EFR) (2025/2951(RSP))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), særlig artikel 179,

– der henviser til kommissionsformandens opgavebeskrivelse af 1. december 2024 til kommissæren med ansvar for startups, forskning og innovation,

– der henviser til Kommissionens arbejdsprogram for 2026 (COM(2025)0870),

– der henviser til Kommissionens forslag af 28. februar 2025 om Rådets henstilling om politikdagsordenen for det europæiske forskningsrum 2025-2027 (COM(2025)0062),

– der henviser til Kommissionens resultattavle for det europæiske forskningsrum 2024,

– der henviser til Mario Draghis rapport fra september 2024 med titlen "On the future of European competitiveness" (om fremtiden for den europæiske konkurrenceevne),

– der henviser til Enrico Lettas rapport fra april 2024 med titlen "Much more than a market (Meget mere end et marked),

– der henviser til rapporten fra oktober 2024 fra den uafhængige ekspertgruppe under ledelse af Manuel Heitor med titlen *Align, act, accelerate – Research, technology and innovation to boost European competitiveness* (Tilpasning, handling, fremskyndelse – Forskning, teknologi og innovation til fremme af den europæiske konkurrenceevne),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 22. oktober 2024 med

titlen "Gennemførelse af det europæiske forskningsrum (EFR) – Styrkelse af Europas forskning og innovation: EFR's rejse og fremtidige udvikling" (COM(2024)0490),

– der henviser til Rådets henstilling af 24. juni 2025 om politikdagsordenen for det europæiske forskningsrum 2025-2027[1],

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 30. september 2020 med titlen "Et nyt EFR for forskning og innovation" (COM(2020)0628),

– der henviser til Rådets henstilling (EU) 2021/2122 af 26. november 2021 om en pagt for forskning og innovation i Europa[2],

– der henviser til politikdagsordenen for EFR 2022-2024,

– der henviser til politikdagsordenen for EFR 2025-2027,

– der henviser til Bonnerklæringen om frihed til videnskabelig forskning,

– der henviser til sin beslutning af 14. december 2023 om unge forskere[3],

– der henviser til sin beslutning af 17. januar 2024 med henstillinger til Kommissionen om fremme af friheden til videnskabelig forskning i EU[4],

– der henviser til Kommissionens henstilling af 11. marts 2005 om et europæisk charter for forskere og en adfærdskodeks for ansættelse af forskere[5],

– der henviser til forespørgsler til Rådet og Kommissionen om den kommende retsakt om det europæiske forskningsrum (O-000007/2026 – B10-0006/2026 og O-000008/2026 – B10-0007/2026),

– der henviser til forretningsordenens artikel 142, stk. 5, og artikel 136, stk. 2,

– der henviser til forslag til beslutning fra Udvalget om Industri, Forskning og Energi,

---

1 EUT C, C/2025/3593, 30.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3593/oj.
2 EUT L 431 af 2.12.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj.
3 EUT C, C/2024/4183, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4183/oj.
4 EUT C, C/2024/5713, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5713/oj.
5 EUT L 75 af 22.3.2005, s. 67, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2005/251/oj.

A. der henviser til, at artikel 179 i TEUF fastsætter et mål om at styrke Unionens videnskabelige og teknologiske grundlag gennem et europæisk forskningsrum (EFR), der muliggør fri bevægelighed for forskere, videnskabelig viden og teknologi, styrker konkurrenceevnen og støtter alle forskningsaktiviteter;

B. der henviser til, at retsakten om det europæiske forskningsrum udgør en vigtig mulighed for at tilføre den europæiske forskning et løft ved at tage hånd om strukturelle udfordringer, der påvirker EU's forsknings- og innovationsmiljø, herunder en utilstrækkelig grad af koordinering og samarbejde, systemfragmentering og uensartet resultatopnåelse;

C. der henviser til, at retsakten om det europæiske forskningsrum kan bidrage til at gøre den "femte frihed" til virkelighed ved at fastsætte fælles standarder, sikre en konsekvent anvendelse af reglerne og bidrage til køreplanen for det indre marked frem til 2028 samt til at skabe beskæftigelse af høj kvalitet;

D. der henviser til, at Unionen stadig ikke har et integreret EFR, der tiltrækker og fastholder talenter, hvilket skyldes forskellige hindringer såsom utilstrækkelig prioritering af investeringer i forskning og udvikling (FoI), idet kun få medlemsstater opfylder målet om 3 % af BNP, utilstrækkelig koordinering af FoI-politikker, vedvarende fragmentering, forskelle i resultatopnåelse og uforholdsmæssig store administrative byrder for forskere og universiteter;

E. der henviser til, at politikdagsordenen for EFR fungerer som en nyttig, ikkebindende ramme til at udstikke retningen for nationale politikker og politikker på EU-plan i overensstemmelse med målene i artikel 179 i TEUF og fremme frivillig koordinering og frivilligt samarbejde mellem medlemsstaterne og Unionen; der henviser til, at disse mål skal suppleres af bestemmelser og incitamenter inden for rammerne af den kommende EFR-retsakt samt værktøjer såsom det europæiske semester med henblik på at skabe et stærkere grundlag for et sammenhængende og højtydende EFR;

F. der henviser til, at frihed til videnskabelig forskning, forskeres uafhængighed og institutionel autonomi, ekspertise, åbenhed og socialt ansvar er kerneværdier i EFR og afgørende for Europas demokrati, konkurrenceevne og innovationskapacitet og for at gøre Europa til et helle for forskere fra hele verden;

1. går ind for at afstemme EU's og de nationale FoI-prioriteringer med hinanden for at opnå komplementaritet, øge samarbejdet mellem universiteter, forskningsorganisationer, regioner, medlemsstater og brancher, skabe formålstjenlige forvaltningsrammer, gøre forskerkarrierer og private investeringer mere attraktive og indfri EU's investeringsmål for forskning og udvikling (FoU) på 3 % af BNP;

2. opfordrer til en tosporet tilgang med frivilligt samarbejde under politikdagsordenen for EFR 2025-2027 kombineret med lovtiltag, herunder EFR-retsakten og supplerende initiativer, for at skabe en rammer for EFR, som er bindende og kan håndhæves;

3. anbefaler, at EFR-retsakten udfærdiges som en forordning for således at indfri målene i artikel 179 i TEUF, sikre direkte anvendelighed på tværs af medlemsstaterne, stimulere private investeringer i FoU, fri bevægelighed for forskere, videnskabelig viden og teknologi og bidrage til at mindske fragmenteringen af det indre marked;

4. bekræfter endnu en gang vigtigheden af frihed til videnskabelig forskning og institutionel autonomi; opfordrer til, at forslaget til retsakt om det europæiske forskningsrum ledsages af et særskilt lovforslag med et særskilt retsgrundlag, der beskytter den grundlæggende frihed til videnskabelig forskning og omfatter minimumsstandarder for forskeres rettigheder, etisk adfærd, integritet og institutionel uafhængighed, og som understøttes af virkningsfulde overvågningsmekanismer;

5. opfordrer til, at man i ERA-retsakten medtager EU's mål om at investere mindst 3 % af EU's BNP i FoU pr. 2030, suppleret med nationale mål for de samlede FoU-udgifter; opfordrer medlemsstaterne til at forbedre koordineringen af FoU-investeringer gennem nationale køreplaner og mål for at sikre komplementaritet i offentlig og privat finansiering; anerkender, at forskningsorienterede virksomheder og industrier er afgørende for at fremme private investeringer, nå målet på 3 % og fremme kvalitetsjob;

6. opfordrer til bestemmelser, der har til formål at styrke den private deltagelse i EU's FoI-miljø gennem tættere koordinering og offentlig-private partnerskaber, afhjælpe vedvarende investeringsmangler og markedsfragmentering og fuldføre kapitalmarkedsunionen for at fremskynde vidensudnyttelse, styrke den teknologiske suverænitet og støtte regionale innovationsøkosystemer;

7. opfordrer til at forøge støtten til offentlig forskning ved at styrke finansieringen af europæiske programmer såsom Horisont Europa; tilskynder medlemsstaterne til at forøge de finansielle midler til universiteter og offentlige forskningsorganisationer;

8. opfordrer medlemsstaterne til at gennemføre reformer for at fjerne hindringer for den frie bevægelighed for forskere og viden og til at styrke grænseoverskridende samarbejde og innovation med henblik på at gøre Europa til et inklusivt og attraktivt globalt forskningsmiljø;

9. anbefaler, at der i retsakten om EFR gøres brug af planlægning, målbare parametre og overvågnings-, rapporterings- og evalueringsværktøjer og sigtes mod at skabe en balance mellem forskningsområder og grundforskning og anvendt forskning;

10. opfordrer til en styrket forvaltning af EFR og til rationalisering af de nuværende politik- og overvågningsinstrumenter;

11. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at styrke koordineringen mellem FoI-initiativer på nationalt plan og EU-plan i overensstemmelse med de overordnede EFR-prioriteter og sikre synergier på tværs af medlemsstaternes og EU's finansieringsinstrumenter og -politikker for at styrke Europas globale videnskabelige og teknologiske lederskab;

12. opfordrer til stærkere og mere inklusive europæiske innovations- og teknologimiljøer med det formål at fremme samarbejdet mellem universiteter, forskningsinstitutioner, startupvirksomheder, SMV'er og industrien og på den måde opnå virkningsfuld og sikker videnoverførsel og bedre ibrugtagning af resultater fra europæiske virksomheders side samt for at fremme opkvalificering, omskoling og livslang læring; fremhæver behovet for at afhjælpe de uligheder, der består inden for FoI mellem medlemsstaterne, navnlig dem med en ringere FoI-resultatopnåelse, således at deres deltagelse i EU-programmerne forbedres;

13. understreger, at et velfungerende EFR kræver fri bevægelighed for forskere og viden samt samarbejde på tværs af landegrænser; opfordrer til konkrete foranstaltninger til at fremme og forenkle forskeres karriereforløb, navnlig for unge forskere og forskere, der befinder sig i starten af deres karriere, og skabe forbedringer med hensyn til mobilitet, gensidig anerkendelse af kvalifikationer og gnidningsløse visumprocedurer; gentager sin tilslutning til et europæisk charter for forskere; bemærker, at fjernarbejde og hybridarbejde skaber muligheder for, at forskere kan arbejde i andre medlemsstater uden at skulle flytte;

14. opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme ligestilling mellem kønnene og lige muligheder inden for FoI, navnlig i underrepræsenterede sektorer, samtidig med at lønforskellen mellem kønnene mindskes;

15. understreger behovet for at sikre en åben og sikker udveksling af viden, forbedret adgang til forskningsinfrastruktur, videnudnyttelse og etisk, pålidelig anvendelse af fremspirende teknologi, herunder kunstig intelligens, i overensstemmelse med EU's værdier og de grundlæggende rettigheder; understreger vigtigheden af forskningssikkerhed, integritet og virkningsfuld formidling af offentligt finansieret forskning, herunder på biblioteker, samtidig med at der værnes om intellektuelle ejendomsrettigheder;

16. anbefaler, at retsakten om det europæiske forskningsrum afstemmes efter eksisterende og fremtidige initiativer, eksempelvis retsakten om europæisk innovation, pagten for forskning og innovation, rammeprogrammet og det europæiske uddannelsesområde, for at opnå gensidigt forstærkende reformer, udbredelse af innovation,

mobilitet for talenter og finansiering;

17. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Kommissionen og Rådet.